

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

TAIKA-hankkeen kokemuksia taidelähtöisistä menetelmistä hoitolaitoksissa

Anu-Liisa Rönkä, projektipäällikkö
TAIKA-hanke

Pälvi Rantala, tohtoritutkija
TaikaLappi-osahanke

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

TAIKA-hanke

- Juurruttaa menetelmiä työarkeen.
- Vie menetelmiä uusille toimialoille.
- Mallintaa menetelmien käytön prosessin.

Taustaa

- ESR-ohjelma
Innovaatio- ja
osaamisjärjestelmien
kehittäminen.
- Taiteen ja kulttuurin
rooli
innovaatiokeskustelussa.
- Luovuus
innovatiivisuuden
edellytyksenä.

TAIKA-hankkeen pilotit

- Lahden kaupungin sosiaali- ja terveysalan kolmessa vanhusten palveluyksikössä
- Helsingin kaupungin kolmessa vanhusten palvelukeskuksessa
- Kulttuuri- ja vapaa-ajan tila Mellarissa
- Järvenpään perhepalveluyksikkö Etevassa
- Pukkilan kunnan Hyvinvointikeskus Onnissa
- Dementiakoti Turun Otsossa
- Kaarinan kaupungin sivistystoimen alaisessa Kuovinkadun päiväkodissa ja ruotsinkielisessä Koivukulman päiväkodissa
- CTM Oy:n lastensuojelun pienryhmäkodeissa

Haasteita

- Miten taide pääsee työpaikalle?
- Miten tuotteistaa, markkinoida ja myydä taiteellisia menetelmiä?
- Mitä voi luvata tuloksista?
- Taiteen voima perustuu vapauteen, mahdollisuuden antamiseen.

Miten puhua taiteesta?

- Neljä diskurssia
 - Pyhyysdiskurssi
 - Talousdiskurssi
 - Hyvinvointidiskurssi
 - Yhteiskunnallinen diskurssi

Prosessianalyysin tavoitteet:

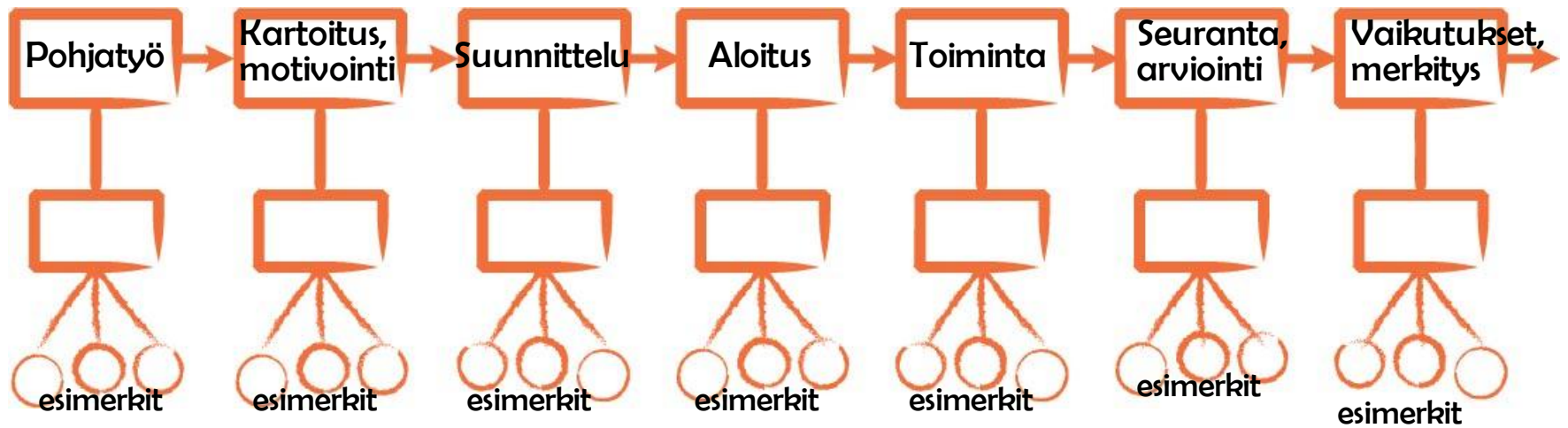
- Tuoda esiin kokonaiskuva ja auttaa hahmottamaan taidelähtöisten menetelmien käyttöön vaikuttavia tekijöitä, ongelmia ja mahdollisuuksia
- Analysoida hyvien käytäntöjen polku prosessin eri vaiheissa
- Osoittaa eri vaiheissa esiin tulevat ongelmakohtat ja esittää niihin ratkaisuja
- Osoittaa eri tasojen (rakenteet, asenteet, käytännöt) tunnistamisen tärkeys ja läsnäolo prosessin kaikissa vaiheissa.

Tasot:

- *Rakenteet.* Rakenteiden tasolla haasteet näkyvät esimerkiksi kulttuuripoliittisten ohjelmien painotuksissa, rahoitusmuodoissa, koulutuksen resursseissa ja yleisesti toiminnan ehdoissa.
- *Asenteet ja vakiintuneet toimintatavat, arvostukset ja erilaiset käytänteet* vaikuttavat esimerkiksi työyhteisön arjessa mutta niistä ei välttämättä keskustella. Asenteet ovat niin henkilökohtaisella kuin yleisellä yhteiskunnallisellakin tasolla.
- *Arkipäivän toiminta, työyhteisöjen erilaiset käytännöt ja taidelähtöinen toiminta.*

Prosessi

VAIHEET

RAKENTEET, ASEENTEET, KÄYTÄNNÖT

Pohjatyö/taustalla vaikuttavat asiat:

- Asenteet taidetta ja kulttuuria kohtaan
 - Taide työnä
 - Taide erillinen sektori?
- Kokemus: esimiehet, päättäjät, työyhteisö
- Rakenteet:
 - Koulutus
 - Rahoitusmallit
- Käytännöt
 - Esim. verotus, työn muodot
 - Välittäjä – tuottaja, manageri, projekti
 - Sopimukset

Suunnittelu ja kartoitus:

- Kysyntä ja tarjonta
 - Projektilähtöisyys vrt. työyhteisön tarpeista lähteminen
 - Perustyölle on oltava riittävästi aikaa; hankeähky vs. mielekäs toiminta
- Yhteinen näkemys siitä mitä ollaan tekemässä
 - Sopimukset, toiveet, odotukset
- Käytäntöjen toimivuus
 - Aikataulut, työn luonne, sopimukset
- Esimiehen tuki

Toiminta

- Ohjaajan ammattitaito ja tilannetaju
- Yhteiset sopimukset ja pelisäännöt
- Käytäntöjen toimivuus (mm. tilat, ajankohta, tiedotus)
- Kokemus, osaaminen, onnistuminen, kokeilu, leikkisyys, hauskuus, uskallus, heittäytyminen
- Toisten kohtaaminen muutenkin kuin työrooleissa

Seuranta ja arviointi:

- Toiminnanjatkuvuus – ehtiikö muutosta tapahtua ja siirtyvätkö vaikutukset osaksi arkea?
- Asioiden käsittely:
 - Miten tilanteet puretaan?
 - Kenen vastuulla se on?
 - Mikä on se foorumi, jolla asioita käsitellään?
 - Miten toimitaan ongelmatilanteissa tai miten asioita viedään eteenpäin?
 - Tarvitseeko kaikkea sanallistaa?
- Jatkuvuus takaa sen, että asioita voidaan käsitellä seuraavalla kerralla
- Monimenetelmäisyys

Vaikutukset:

- Yhteinen kokemus, pysähtyminen, herkistyminen
- ”Ongelmista ohi meneminen” – uudenlaiset tavat olla yhdessä ja käsitellä asioita, uudet näkökulmat yhteisöön ja omaan itseen
- Konkreettisen toiminnan mielen pukeminen sanoiksi – vaikutusten osoittaminen haasteellista
- Monenlaisten ja -tasoisten vaikutusten tunnistaminen
 - Ei aina tuota hyvinvointia
 - Eettiset kysymykset ja haasteet toiminnalle

Prosessianalyysin käyttömahdollisuuksia:

- Prosessianalyysin tavoitteena on yhtäältä herättää keskustelua siitä, millaisia asioita taidelähtöiseen toimintaan yleisellä tasolla liittyy
- Toisaalta se voi toimia käytännön oppaana toimintaa suunniteltaessa
- Se ei tarjoa valmista sapluunaa, jonka mukaan toimia, mutta se voi toimia apuna taidelähtöisen toiminnan suunnittelussa, mentoroinnissa tai arvioinnissa
- Prosessianalyysi voi toimia myös keskustelun herättäjänä ja vertailukohtana, johon jokainen alalla toimiva voi lisätä omia kokemuksiaan, ajatuksiaan, vastaväitteitään ja ideoitaan.

Lähteet:

- www.taikahanke.fi/etusivu
- **Anu-Liisa Rönkä & Anja Kuhalampi: Sanoilla yli sektorirajojen.** Teoksessa Taide käy työssä. Taidelähtöisiä menetelmiä työyhteisöissä. Toim. Anu-Liisa Rönkä, Ilkka Kuhanen, Minna Liski, Saara Niemeläinen & Pälvi Rantala.
- **Pälvi Rantala: Taidelähtöisiä menetelmiä työyhteisöihin: prosessianalyysi.** Teoksessa Taide käy työssä. Taidelähtöisiä menetelmiä työyhteisöissä. Toim. Anu-Liisa Rönkä, Ilkka Kuhanen, Minna Liski, Saara Niemeläinen & Pälvi Rantala.